

تاثیر روان‌شناختی سبک زندگی سلبریتی‌ها بر جامعه

زندگی در قلاب کوچک‌گوشی

شهرت، پدیده جدیدی نیست و در همه جوامع، کسانی به واسطه توانایی‌ها و ویژگی‌هایشان مشهور بوده‌اند و این دیده شدن آرزوی بسیاری از افراد به‌ویژه نوجوانان و جوانان شده است؛ چون انسان به‌طور ذاتی دوست دارد کانون توجه دیگران باشد. اما اگر این مورد توجه قرار گرفتن به‌واسطه شهرت، افراطی یا آزاردهنده شود پیامدهای خطرناک اجتماعی خواهد داشت. این خطر امروزه خود را با پدیده سلبریتی در شبکه‌های مجازی نشان می‌دهد؛ افرادی که آگاهانه یا ناآگاهانه قصد دارند به دلیل معروفیت خود، سبک زندگی و عقاید شخصی را از طریق شبکه‌های اجتماعی در معرض عموم قرار دهند تا هرچه بیشتر دیده شوند. از طرفی شاهد هستیم که رواج این نوع سبک زندگی با فرهنگ عموم مردم فاصله بسیار زیادی دارد و دارای ناهنجاری‌های مختلفی است. همه اینها نشان می‌دهد که باید مشکلات زندگی سلبریتی‌ها و رواج سبک زندگی آنها از طریق شبکه‌های مجازی را جدی بگیریم. این مطلب به بررسی تاثیر روان‌شناختی سبک زندگی برخی از سلبریتی‌ها بر مردم می‌پردازد و با هدف آگاهی عمومی نگاشته شده و به هیچ عنوان به دنبال برچسب زدن به همه سلبریتی‌ها یا افراد مشهور نیست.

عطیه رضایی

روان‌شناس بالینی

اثر مخرب سلبریتی‌ها و ترویج سبک زندگی

سلبریتی‌ها یک روز با تبلیغ یک محصول نام خود را سرزبان‌ها می‌اندازند و روز دیگر با توهین و ناسزاگویی و به میدان کشیدن زندگی خانوادگی خود در فضای مجازی مطرح می‌شوند و آنچه در این میان غم‌انگیز است، سرنوشت مخاطبان و به خصوص نوجوانان و جوانانی است که این افراد را دنبال می‌کنند و بعد از مدتی چیزی جز سرگردانی و هزاران سؤال در ذهن عایدشان نمی‌شود.

در صورتی که این روزها جامعه و مردم ما با مشکلات زیادی دست‌وپنجه نرم می‌کنند، رفتارهای خودنماییانه و مخرب سلبریتی‌ها باعث کاهش امید و اعتماد اجتماعی، دلسردی و یأس از جامعه و سردرگمی می‌شود و درگیری‌ها و خشونت‌های کلامی آنان آسیب مهلکی به مخاطبان‌شان که از سن و طیف و دسته‌های مختلف هستند، وارد می‌کند. زمانی می‌گفتند سلبریتی کسی است که در یک رشته خاص تبحر و مهارت دارد، اما وقتی نگاهی به شبکه‌های مجازی می‌کنیم، می‌بینیم نیازی به این تبحر نیست و رفتارهایی می‌بینید که عجیب و گاهی تشویق به یک امر مخرب است و متأسفانه طرفدار هم دارد.

چنین افرادی چون خیلی کمتر در فعالیت‌های اجتماعی و بطن جامعه حضور پیدا می‌کنند، وقتی یک حرکت کوچک و کار خیر انجام می‌دهند تا مدت‌ها در کانون توجه رسانه‌ها و مردم هستند. این موضوع نشان می‌دهد تأثیرگذاری آنها زیاد است، اما این تأثیرگذاری ماندگار نیست و یک سبک زندگی درست را رواج نمی‌دهد. رفتارهای این افراد به صورت الگوهای نادرستی در جامعه نهادینه می‌شود و مردم به‌ویژه جوان‌ترها کنش‌های نادرست خود را با استناد به این رفتارها توجیه خواهند کرد. از نظر اجتماعی سلبریتی‌ها الگوهای سبک زندگی، سلامت، تفریح و به‌طور کلی گروه مرجع و ارائه‌دهنده نوع خاصی از سبک زندگی شده‌اند، چراکه اعتماد عمومی به آنان وجود دارد و می‌توانند از این اعتماد برای انجام کارهای بزرگ در حوزه‌های مختلف مثبت یا منفی استفاده کنند. فرزندان در سنین پایین و از راه تقلید، رفتارها را می‌آموزند و اصولاً الگوهای رفتاری آنها عبارت است از والدین، مربیان، دوستان و همسالان یا سلبریتی‌هایی که این موارد گروه‌های مرجع رفتاری را تشکیل می‌دهند. متأسفانه این روزها سلبریتی‌ها جایگاه ویژه‌ای در انتقال آموزه‌های رفتاری به خصوص در میان جوانان و نوجوانان دارند.

وقتی والدین و نهادهای تربیتی الگوها و نمادهای منطقی و اصولی رفتارها را نشان نمی‌دهند، فرزندان به‌ویژه در دوران نوجوانی و جوانی خود به دنبال یافتن الگو می‌روند و در این موقعیت، سلبریتی‌ها به خاطر شرایط اجتماعی و تبلیغات موجود قابل دسترس‌ترین الگوهای رفتاری به‌شمار می‌آیند. متأسفانه نه خانواده‌ها و نه نهادهای تربیتی و رسانه‌ها هیچ‌یک به فرزندان واقعیت این چهره‌های پوشالی را نمی‌گویند که مثلاً اگر کسی به دلیل چهره خوب و مشهور شدن دارای معرفتی می‌شود یا پوشش و رفتار مورد پسند افراد را دارد، قرار نیست الگوی تربیتی تو نیز باشد. مخاطبان و لایک‌های تقلبی صفحات مجازی این سلبریتی‌ها باعث شده به هر قیمتی رقم طرفداران خود را افزایش دهند و به این طریق سراسر فریبده برای تحمیل معیارها و سبک زندگی خود به نوجوانان و جوانان بسازند و تبدیل به الگویی نامناسب برای آنها شوند. این الگوبرداری نامناسب می‌تواند تأثیر مخربی در زندگی و آینده نوجوانان به وجود آورد که نتوان هیچ راه چاره‌ای برای این معضل پیدا کرد.

سلبریتی‌ها و مشکلات روان‌شناختی

یافته‌های یک پژوهش روان‌شناسی نشان داده است که سلبریتی‌ها بیش از دیگران در خطر اختلالات شخصیت به‌ویژه اختلال شخصیت نمایشی، شخصیت مرزی، شخصیت وسواسی اجباری و دیگر اختلالات روانی هستند. در این یافته‌ها آمده است که با وجود ویژگی‌های مثبت سلبریتی‌ها مانند رشد فردی و پیشرفت شغلی در یک رشته خاص، آنها در خطر افسردگی، روابط پیچیده میان فردی، افکار مزاحم و وسواسی و اختلالات اضطرابی قرار دارند. همچنین احتمال دچار شدن به اختلال شخصیت خودشیفته در یک فرد مشهور چندبرابر یک فردی عادی است چرا که بعضی از سلبریتی‌ها میل شدیدی به بودن در کانون توجه و گرفتن تایید دیگران دارند و حاضر هستند برای مورد توجه قرار گرفتن دست به هر کاری بزنند. آنها باور دارند که افراد کامل و موفقی هستند و وقتی از این توجه محروم می‌شوند دچار مشکلات خلقی و رفتاری می‌شوند. چون هویت واقعی آنها در زیر نقاب انواع اختلال‌های شخصیت پنهان مانده است. از طرفی سلبریتی‌ها همیشه نگران این هستند که مبادا رفتار یا گفتارشان واکنش بدی به همراه داشته باشد. آنها دلوایس هستند که مورد قضاوت، توهین یا طرد شدن از سوی مردم قرار بگیرند و طبعاً این حساسیت و نگرانی در بلندمدت زمینه را برای بروز اختلال اضطراب اجتماعی فراهم می‌کند. برای یک فرد مشهور رفتن به مکان‌های شلوغ می‌تواند رنج‌آور باشد؛ چون مردم خواستار لبخند و واکنش مثبت از سوی افراد مشهور هستند، اما نمی‌دانند که آنها چه فشار و ناراحتی را در برخورد با حجم وسیع افراد تحمل می‌کنند و این حالت می‌تواند باعث اختلال آگورافوبیا یا ترس از مکان‌های باز شود. بیشتر سلبریتی‌ها پذیرفتن نقاط تاریک وجود خود را نشانه ضعف و حقارت می‌دانند و به کمک مکانیزم دفاعی انکار از پذیرش مشکلاتشان خودداری می‌کنند، زیرا نگران بازتاب خود حقیقی‌شان در رسانه‌ها هستند و به همین جهت هیچ‌گاه هویت تثبیت شده و مستقلی ندارند.

زندگی ناپایدار سلبریتی‌ها

اگر نگاهی به نحوه حضور و زندگی سلبریتی‌ها در فضای مجازی بیندازیم، می‌بینیم زندگی هیجانی و به همان میزان تزلزل، فردمحوری برای ایجاد تفاوت و خاص بودن، انس و الفت با حیوانات به جای توجه به انسان‌ها، تابوشکنی و مقابله با ارزش‌های عرفی و شرعی جامعه، الگوبرداری از سبک زندگی غربی به خصوص سلبریتی‌های هالیوودی و آمریکایی، اشرافی‌گری و پرزرق و برق کردن زندگی با استفاده از لوازم تجملاتی از جمله شاخصه‌های سبک زندگی بسیاری از آنهاست. همچنین تعدد ازدواج و طلاق برخی از آنها هم عجیب است. متأسفانه این روند تأثیر مخربی در جامعه می‌گذارد و بار عادی شدن سبک زندگی بی‌ثبات و طلاق و جدایی زوجین را به گردن جامعه می‌اندازد و به‌راحتی توجیهی برای خیلی از زوجین برای جدایی و طلاق میان آنان شده است. البته که درآمد‌های نجومی این افراد و امکانات زندگی مثل خانه لاکچری و اتومبیل گران‌قیمت باعث شده که سلبریتی‌ها بدون داشتن پشتوانه فرهنگی و تربیتی، نماد رفتار اجتماعی شوند. متأسفانه رفتارهای فردی این اشخاص مانند ازدواج‌های مکرر و گزارش مکرر آنها در فضای مجازی باعث شده بعضی از دختران و پسران تصور کنند که سبک زندگی این اشخاص مناسب‌ترین روش زندگی است. در حالی که نمادهای فرهنگی، رسانه‌ها و آموزش و پرورش باید حقایق این افراد را برای جامعه کالبدشکافی کنند و تا آنجا که قوانین و مقررات اجازه می‌دهد، واقعیت‌های زندگی این اشخاص را بیان کنند.